

Speelruimtebeleid in Oss

Speelruimtebeleid in Oss

Inhoud

Inleiding	6
Kort samengevat	6
Hoofdstuk 1	
Speelruimtebeleid	10
1.1 Het belang van spelen	10
1.2 Doelgroepen	13
1.3 Waar spelen kinderen	13
1.4 Formele en informele speelplekken	14
1.5 Informele speelplekken en veiligheid	14
Hoofdstuk 2	
Wat willen wij in Oss	20
2.1 Ambitie	20
2.2 Visie openbare ruimte	20
2.3 Natuurlijk spelen	21
2.4 Voldoende informele en formele speelruimte	22
2.5 Aantrekkelijke, uitdagende en natuurlijke speelruimte	22
2.6 Instandhouden van veilige formele speelruimte	23
2.7 Bewegingsplekken voor ouderen	24
2.8 Spelen op schoolpleinen	24
Hoofdstuk 3	
De bespeelbare openbare ruimte	28
3.1 Spreiding en inrichting	28
3.2 Nieuwe indeling van speelplekken	28
3.3 Meer met minder	30
3.4 We willen zien...	30
3.5 Wat willen we doen in 2016-2020	31
Hoofdstuk 4	
Financiën	34
4.1 Algemeen	34
4.2 Financieel overzicht	34
Hoofdstuk 5	
Communicatie	38
Bijlage 1	
Richtlijnen berekenen speelruimte	42

Inleiding

Lopend door de straten van Oss zie je in de woonbuurten veel speel- en sportterreintjes. Ze zijn over het algemeen vrolijk van kleur en goed onderhouden. We hebben veel van zulke plekken, omdat we willen dat ze voor elk kind bereikbaar zijn. Oss telt ruim 20.000 mensen in de leeftijd van 0 tot 23 jaar, dat is een kwart van de inwoners. Voor hen hebben we die voorzieningen aangelegd.

Maar aan het einde van zo'n wandeling kan het niemand ontgaan zijn dat veel van die speelplekken erg veel op elkaar lijken. Weinig verrassingen. Het materiaalgebruik en het spelaanbod is veelal hetzelfde. De locaties voorspelbaar. Het gebruik is soms beperkt terwijl de kosten hoog zijn. Er zijn teveel speelplekken om nog de functie van ontmoetingsplek te kunnen hebben.

Daarnaast is een landelijke tendens merkbaar. Er is een groeiende vraag naar 'natuur in de stad' om ervoor te zorgen dat kinderen en jongeren in een veilige interessante omgeving buiten blijven spelen en bewegen. In Oss hebben we het afgelopen jaren een aantal van deze speelplekken gerealiseerd. Wereldwijd werken onderzoekers aan vraagstukken rondom de ontwikkeling van kinderen en de openbare ruimte van hun woonomgeving. Wat mist een kind als het niet meer buiten speelt? Wat biedt het grasveld wat een computer niet biedt? Welke positieve effecten zijn toe te schrijven aan samen spelen (in de natuur)?

De gemeente krijgt met enige regelmaat verzoeken die betrekking hebben op de bestaande inrichting van een speelplek. Of het gaat om een verzoek om extra of nieuwe speelplekken aan te leggen. Vaak zoeken we hier op ad-hoc basis een oplossing voor. Knelpunt daarbij is dat een duidelijke visie en daarmee toetsingskader ontbreekt en onvoldoende middelen aanwezig zijn om hierin tegemoet te komen. Daarnaast worden wettelijke regelingen op het gebied van veiligheid regelmatig aangescherpt. Om hier in de toekomst verbetering in aan te brengen is het nodig om beleid betreffende realisering, aanpassing, onderhoud en renovatie van speelplekken en speeltoestellen vast te stellen. Het voorliggende beleidsplan over speelruimte en buitenruimte voor jeugd verschaft hier duidelijkheid in.

KORT SAMENGEVAT

We zoeken in dit beleidsplan naar goede mogelijke spreiding van speelvoorzieningen. Naar meer uitdaging en natuurlijke speelplekken. En naar de juiste afstemming met de doelgroep die de speelvoorzieningen gebruiken door de buurtbewoners te betrekken bij de inrichting. Het ontwikkelen en in stand houden van aantrekkelijke en veilige formele- en informele speelruimte zien wij als een uitdaging. Daarbij zien wij speelruimte als onderdeel van de totale kwaliteit van de openbare ruimte

(wegen, bebouwing, groenvoorziening en ecologie). Speelprikkel in de directe leefomgeving vormen een directe aanleiding om te spelen en maken informele speelruimte aantrekkelijker.

Daarnaast verandert de bevolkingsamenstelling. Belangen en wensen verschuiven en allerlei ontwikkelingen kunnen de beschikbare speelruimte onder druk zetten. Binnen dit krachtenveld vraagt speelruimte continue aandacht en zorg.

We willen waar mogelijk schoolpleinen openbaar maken en zodat deze als speelruimte gebruikt dan worden.

We vragen extra aandacht voor kinderen met een lichamelijke beperking en senioren.

Hoofdstuk 1.

Speelruimtebeleid

Speelruimtebeleid

Het huidige beleid is vastgelegd in meerdere nota's en notities. De nota Speelruimtebeleid stamt uit 1993, de notities 'Top JOP of tob JOP?' en 'Jeugd, gewoon op straat' uit respectievelijk 2000 en 2010. Op 10 mei 2011 is het plan van aanpak voor de 'Kadernota Buiten ruimte voor jeugd' door B&W vastgesteld. Op 20 juni 2013 is de visie openbare ruimte vastgesteld door de Raad van de gemeente Oss. In deze visie staan onder andere de kaders voor wat we de komende jaren met de speelruimte willen. In 2014 is de notitie "Top Jop of tobjop" vervangen door de nota "Ruimte geven en grenzen stellen". In dit beleidsplan vindt u de uitwerking hiervan. Het is de basis voor vertaling in beheerplannen en levert uitgangspunten voor toetsing van nieuwe verzoeken. Ook kan het gebruikt worden bij planvorming van nieuwe woongebieden. En als basis voor reconstructies of onderhoudsprojecten.

1.1 HET BELANG VAN SPELEN

Voor de ontplooiing van opgroeiende jeugd is spelen in al haar vormen van wezenlijk belang. Het is de basis voor de geestelijke en lichamelijke ontwikkeling. Om de ontwikkeling maximaal te kunnen stimuleren, is het nodig inzicht te hebben in de functies die spelen daarbij heeft.

Spelen is ontmoeten en leren

Speelplekken zijn ontmoetingsplekken in de wijk. Speelplekken brengen kinderen samen, dat is misschien wel de belangrijkste functie. Het sociale netwerk van kinderen en hun ouders wordt uitgebreid. Integratie van groepen in de wijk wordt bevorderd.

PERSOONLIJKE ONTWIKKELING

Vanuit de pedagogische hoek is er veel onderzoek gedaan naar de invloed van (buiten) spelen op de persoonlijke ontwikkeling van kinderen. De omvangrijke literatuur hierover is samengevat in verschillende overzichtstudies (New Policy Institute 2002; Tsao 2002; Burdette en Whitaker 2005). Het algemene beeld dat hieruit naar voren komt is dat kinderen door te spelen leren om hun creativiteit te gebruiken en hun verbeeldingsvermogen ontwikkelen.

Daarnaast ontwikkelen kinderen tijdens hun spel sociale en emotionele vaardigheden zoals empathie, flexibiliteit en het zelfbewustzijn. Dit komt omdat tijdens het spelen allerlei dilemma's en conflicten moeten worden opgelost waardoor kinderen worden gestimuleerd om compromissen te zoeken en samen te werken. Ze maken spelregels, werken samen of concurreren met elkaar om de macht. Spelletjes met regels geven kinderen meer inzicht in 'goed' en 'fout' en leren kinderen om te gaan met winst en verlies.

De gebruikte gegevens komen uit het onderzoek 'Buitenspelen' door TNS Nipo in opdracht van Jantje beton. Er hebben 600 kinderen van 6t/m 12 jaar deelgenomen aan het onderzoek.

Kinderen spelen op verschillende manieren. Het spel is afhankelijk van de leeftijd en onder te brengen in een aantal soorten spelvormen.

- **Beweging:** rennen, fietsen, klimmen, balanceren en glijden. Kinderen kunnen hun energie kwijt en oefenen zo hun motorische vaardigheden.
- **Constructie:** spelen met zand, steen, water en hout. De (on)mogelijkheden van het materiaal testen en gebruiken.
- **Rollenspel:** vadertje en moedertje, politie en boeven. Kinderen gebruiken hun fantasie en leren omgaan met emoties.
- **Regel en wedstrijdspel:** verstoppertje, voetbal, tikkertje. Kinderen kunnen hun prestaties vergelijken met anderen en het stimuleert ze om zichzelf te verbeteren.
- **Ontmoeten, kijken, rust.** Kinderen bekijken elkaar, kletsen en leren omgaan met anderen.

Fysiek leren kinderen eerst de grove bewegingen: kruipen en lopen. Later trainen ze spelenderwijs balans en coördinatie. Wanneer ze daar controle over hebben zoeken kinderen steeds meer de grenzen van het kunnen. Door tijdens het spelen grenzen te verleggen leren kinderen meer zelfvertrouwen te krijgen. Zelfvertrouwen is erg belangrijk bij het leggen van sociale contacten. Zo komen ze steeds verder en leren ze waar hun lichaam toe in staat is. Het omgaan met voorwerpen en situaties in de omgeving van een kind is een belangrijke voorwaarde voor de latere ontwikkeling.

Kinderen die met de natuur opgroeien ontwikkelen empathie voor plant en dier. Hun verwondering en opgedane kennis werkt op lange termijn door. Onderzoek wijst uit dat deze kinderen als volwassenen meer betrokken zijn bij het behoud van natuur.

Spelen is een uitlaatklep

Kinderen worden in deze tijd overprikkeld door allerlei media. Het is vanzelfsprekend dat we overal en altijd bereikbaar zijn. Overprikkelde kinderen zijn sneller geïrriteerd, hebben een slechtere concentratie, slapen slechter en hebben meer last van frustraties. Nog nooit zijn er zo veel 'welvaartsziekten' onder kinderen waargenomen als tegenwoordig. Het is gewoon goed om regelmatig stoom af te blazen, bijvoorbeeld door een potje voetbal. Kinderen kunnen buiten veel van hun energie kwijt. Onderzoek toont aan dat groen en buitenlucht stress reduceert. Kinderen met concentratie- of gedragsstoornissen zijn gebaat bij in de natuur spelen.

Spelen is goed voor de lichamelijke gezondheid

Kinderen zitten meer en meer binnen. Hier zijn verschillende redenen voor. Ouders vinden het niet veilig. Of het gamen lonkt harder dan de speeltuin. Buiten spelen betekent bewegen. Dat is goed voor het uithoudingsvermogen, de spierkracht en een gezond lichaamsgewicht. Buiten

spelen kan een belangrijk wapen zijn tegen overgewicht. Kinderen die buiten spelen hebben minder kans op astmatische aandoeningen en tekort aan vitamine D.

RESULTATEN UIT DE JEUGDMONITOR 0 T/M 11 JAAR 2013 - Oss

Eind 2013 deed GGD Hart voor Brabant voor de derde keer uitgebreid onderzoek naar de gezondheid van 0 t/m 11 jarigen in de regio Hart voor Brabant. In Oss wonen 10.418 kinderen van deze leeftijd. Een steekproef van 1408 ouders kreeg een vragenlijst; 674 ouders vulden deze in. Dit is een respons van 48%.

Overgewicht stabiel maar te hoog

- **1.188 kinderen hebben overgewicht, waarvan 211 obesitas:**

In Oss is het percentage overgewicht hoger dan in regio Hart voor Brabant (9%). Hoewel dit percentage (13%) niet is veranderd sinds 2005, blijft dit te hoog. Overgewicht komt vaker voor bij gezinnen met laagopgeleide ouders en eenoudergezinnen.

- **Sterke toename van kinderen die te lang achter het beeldscherm zitten:**

3.165 kinderen zitten meer dan twee uur per dag achter de televisie en/of computer (32%). Dit is langer dan de richtlijn aangeeft en bovendien toegenomen sinds 2008 (21%).

- **Een derde van de kinderen sport niet of weinig buiten school:**

1.645 kinderen sporten niet buiten school en 903 kinderen sporten weinig (<1 uur per week).

Daarentegen sporten 1.693 kinderen (23%) veel (=>3 uur per week).

- **Afname sport op school in Oss:** 65% van de basisschoolleerlingen sport

2x per week of vaker op school. Dit is lager dan in 2008 (80%).

Spelen is ontdekken en bepalen

Als kinderen buiten spelen ontdekken ze de wereld. Ze voelen warmte en kou, regen en wind, los zand en kleverige modder. Ze voelen hoe zwaar een tak is en hoe zacht het mos. Hun zintuigen worden volop geprikkeld. Als kinderen in en met de natuur spelen, hebben zij zichzelf nodig om er spel van te maken. Het stimuleert hun creativiteit en verbeeldingskracht. Een tak is een hengel of een zwaard of een hindernis of een slagboom of een doelpaal of een... tak.

Spelen is de openbare ruimte anders gebruiken

We zien dat kinderen en jongeren de openbare ruimte gebruiken om zich te ontwikkelen en elkaar te ontmoeten. Waar de openbare ruimte door volwassenen meestal gebruikt wordt om zich te verplaatsen, willen kinderen en jongeren er juist verblijven.

Het uitgangspunt is voor alle leeftijdscategorieën hetzelfde: dat de openbare ruimte geschikt is voor spel en ontmoeting

1.2 DOELGROEPEN

Speelplekken- en toestellen worden doorgaans ontworpen en aangelegd voor een bepaalde doelgroep. We sluiten aan bij de speelmogelijkheden van kinderen passend bij hun leeftijd. We hanteren de volgende indeling:

- Speelvoorzieningen voor peuters en kleuters in de leeftijd van 0 tot 6 jaar.
- Speelvoorzieningen voor kinderen in de leeftijd van 6 t/m 12 jaar.
- Speelvoorzieningen voor jongeren in de leeftijd van 12 t/m 18+.
- Ontmoetingsplekken voor 18+.

Naast bovenstaande indeling in leeftijdsgroepen zijn er nog indelingen van "speciale doelgroepen".

- **Kinderen met een lichamelijke beperking**

Bij de inrichting van speelvoorzieningen is het uitgangspunt dat zowel kinderen met en kinderen zonder een handicap van dezelfde speelvoorziening gebruik kunnen maken. Als je een speeltuin wilt inrichten of aanpassen waar ook kinderen met een handicap kunnen spelen, dan let je op de speelplek, de voorzieningen, de communicatie en de activiteiten. Vaak kunnen we bestaande speeltoestellen zodanig aanpassen dat deze ook voor kinderen met een beperking kunnen worden gebruikt. We vragen extra aandacht voor de bereikbaarheid en inrichting van de speelplekken.

- **Senioren**

Misschien niet zo voor de hand liggend, maar senioren zijn ook een doelgroep. Hierbij gaat het vaak om zogenaamde "fittoestellen" of "bewegingstoestellen". Doel is enerzijds het sociale aspect zoals ontmoeten en anderzijds het in beweging blijven van ouderen.

We staan er weinig bij stil maar buitenlucht is erg belangrijk. Daglicht heeft een positief effect op alertheid en functioneren. Het voorkomt dat het dag/nacht ritme wordt verstoord en dat heeft weer een positief effect op de nachtrust. Uit onderzoek is gebleken dat minstens een kwartier buitenlucht en licht belangrijk is om gezond te blijven. Dit geeft in combinatie met bewegen een belangrijk impuls aan de gezondheid en welzijn van de ouderen.

1.3 WAAR SPELEN KINDEREN

In principe is de hele openbare ruimte speelruimte. Maar niet de hele openbare ruimte is geschikt om te spelen. Daarom is het van belang ook de woonomgeving zo veilig mogelijk in te richten en gevaarlijke situaties af te bakenen.

Kinderen spelen eigenlijk nooit lang op één plaats, behalve als de woonomgeving hen daartoe dwingt. Kinderen spelen het liefst overal, een hut bouwen tussen de struiken bij de parkeerplaats, rolschaatsen op de stoep, tennissen midden op straat. Kinderen laten zich leiden door hun behoefte

aan spel en de mogelijkheden die ze in een ruimte zien. Kinderen volgen bij hun spel een eigen route door de omgeving. Kenmerkend voor speelroutes is dat kinderen meestal starten vanuit een centraal punt en hier terugkomen om een nieuwe route te nemen. Het spelen langs zelfgekozen routes gaat meestal niet bewust. Kinderen kiezen hun pad omdat daar iets interessants gebeurt of omdat iets op de route ze uitdaagt. Bijvoorbeeld speelprykkels zoals muurtjes, bosjes, hekken, heuvels, bruggen, enzovoorts. Alles kan een speelaanleiding zijn. Hoe meer speelprykkels, hoe leuker de ruimte. De speelvoorziening is een ontmoetingsplaats en een goede uitvalsbasis voor speelroutes door de buurt. Variatie in aanbod van speeltoestellen is gewenst omdat kinderen nooit lange tijd achtereen gebruik zullen maken van één toestel. Kinderen zoeken uitdaging en willen nieuwe dingen ontdekken en ervaren.

1.4 FORMELE EN INFORMELE SPEELPLEKKEN

Of kinderen buiten mogen spelen hangt vaak af van de verkeersveiligheid van het woongebied. Een mooie speelplek verliest zijn waarde als eerst een drukke weg moet worden overgestoken. Sociale onveiligheid en een beperkt bespeelbare en weinig prikkelende omgeving, zorgen ervoor dat kinderen langer dan nodig afhankelijk zijn van die directe (woon-) omge-

ving om in te spelen en van volwassenen om hen te begeleiden. Daarom zijn de tuin, de oprit en de stoep de belangrijkste bron van informele speelruimte. In mindere mate geldt dat voor de straat en het grasveldje aangrenzend aan de voordeur.

Informele speelruimte is de ruimte waar de doelgroep leeft, woont en (veilig) kan spelen. Zoals de straat, de stoep, het plantsoen en het water, daar waar geen specifieke speeltoestellen staan. Eigenlijk alle openbare ruimte die veilig is om in te spelen. Soms ook de ruimte die te onveilig is. Dat is spannend maar ongewenst. Daarom maken we de openbare ruimte zo veilig mogelijk. De hoeveelheid, structuur en samenstelling van het openbaar groen, het water en de wegen bepalen de bespeelbaarheid in een buurt. Er is veel informele speelruimte als er veel groen en water is. En als de 30-kilometerwegen stoepen hebben die toegankelijk zijn en uitnodigen tot medegebruik door jonge kinderen.

Met **formele speelruimte** bedoelen we speelruimte die specifiek en exclusief is ingericht voor de speelfunctie. De speelplekken met voorzieningen. Het 'Handboek Veiligheid van Speelvoorzieningen' draagt bij aan het tot stand komen van landelijk aanvaarde normen en richtlijnen.

Speelprykkels zijn (kunst) objecten in de openbare ruimte die aanleiding geven tot spel. Zij kunnen bewust als bespeelbaar element zijn geplaatst maar ook onderdeel zijn van een ander doel in de openbare ruimte. Bijvoorbeeld, banken, muurtjes, stoeprand en paaltjes. De opzet van deze speelprykkels is dat ze veel speelwaarde hebben maar niet onder het Waterwetbesluit Atractie- en Speeltoestellen vallen. Hooguit is een risicoanalyse nodig. Speelprykkels in de formele speelruimte moeten voldoen aan de WAS. Het aanleggen van zogenaamde speelprykkels biedt een gelegenheid om de totale bespeelbaarheid van de openbare ruimte te vergroten zonder direct een formele speelplek te moeten creëren.

1.5 INFORMELE SPEELPLEKKEN EN VEILIGHEID.

We hebben informele speelruimte binnen en buiten het stedelijk gebied van onze gemeente. Hier horen ook bosjes en overige natuur bij. In de praktijk blijkt dat het beheer en onderhoud van speelnatuur nogal eens vragen oproept als het gaat om veiligheid en aansprakelijkheid. We willen dat meer kinderen bewegen en/of spelen. De angst vanuit beheer om alles te vervatten in regel- en wetgeving mag en hoeft dit niet in de weg te staan.

Omdat kinderen het recht hebben om te spelen in de natuur en dat dat veilig kan gebeuren, zijn er geschreven en ongeschreven regels. Wat ons betreft doen we een beroep op het gezonde verstand van de beheerder als het gaat om ongeschreven regels.

Als we strikt kijken is "Speelnatuur" natuur en natuurlijk ingericht en

beheerd groen waar gespeeld kan worden.

Wat betreft wet- en regelgeving waar we mee te maken krijgen, gaat het deels om privaatrecht en deels om publiekrecht. Privaatrecht zijn de regels die gelden tussen private personen onderling. Dit is bijvoorbeeld aan de orde wanneer de eigenaar/beheerder een schadeclaim ontvangt vanwege een gebrekkig speeltoestel waardoor een gebruiker letsel heeft opgelopen. Publiekrecht is aan de orde wanneer het gaat om regels/geschillen tussen overheid en private personen. Denk hierbij aan de boete die de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) oplegt aan een eigenaar/beheerder indien een speeltoestel te gevaarlijk is.

Informeel speeltoestel of formeel speeltoestel?

Een definitie van een speeltoestel is: “een inrichting bestemd voor vermaak of ontspanning waarbij uitsluitend van zwaartekracht of fysieke kracht van de mens gebruik wordt gemaakt”. (art. 1 c WAS). Bijvoorbeeld een glijbaan of schommel. Voor speeltoestellen geldt dat ze door een aangewezen keuringsinstantie gekeurd moeten zijn, een logboek moet worden bijgehouden, inspecties verplicht zijn etc. Een speelaanleiding is een natuurlijk object dat bedoeld is om kinderen (gebruikers) uit te nodigen tot spelen, bijvoorbeeld een omgetrokken boomstam. Voor speelaanleidingen geldt geen keuringsplicht maar wel een regelmatige controle en een veiligheidscheck. We raden aan dat de rechtspersoon die de speelnaam in eigendom heeft een algemene aansprakelijkheidsverzekering of ongevallenverzekering afsluit ter afwenteling van aansprakelijkheidsclaims inzake schade, letsel en overlijden.

Beheer van zelfbouwsels

We bedoelen met beheer van zelfbouwsels het beheer van zelfgebouwde hutten, dammen, bruggen, heuvels of gaten. Een eigenaar/beheerder is in beginsel niet aansprakelijk voor schade of letsel voortvloeiend uit gevaren door deze tijdelijke bouw- en aanlegwerken die door kinderen/gebruikers zelf zijn gemaakt. We staan dit toe onder voorwaarden. Als er geen acuut gevaar bestaat mag het blijven staan. Is er wel gevaar wordt het door de bouwers afgebroken. Het (langdurig) handhaven van deze “zelfbouwsels”, die soms gevaarlijk kunnen zijn, kunnen ertoe leiden dat ze als speeltoestel worden aangemerkt. Dus als na verloop van tijd een zelfbouwsel permanent gehandhaafd wordt, kan het als een speeltoestel onder de WAS worden aangemerkt.

Dit voorkomen we door twee keer per jaar deze zelfbouwsels te controleren en een foto te maken van het bouwsel. We houden geen administratie bij en controleren niet tussentijds. Na één jaar breken we het zelfbouwsel af in verband met de WAS. Bij gevaarlijke situaties grijpen we direct in. Als er twijfels zijn over de veiligheid dan schakelt de gebiedsopzichter naar de gebiedsbeheerder.

Er zijn ook speeltoestellen die niet zelf gemaakt zijn en die niet gekeurd

zijn door een “AKI” (Algemene keuringsinstantie) zoals plastic glijbaantjes of schuilhutten. Deze toestellen zijn niet geschikt voor openbaar gebruik en voldoen niet aan het “WAS”. Als we dergelijke speeltoestellen (=speelgoed) in de openbare ruimte aantreffen, verwijderen we deze direct. Een uitzondering maken we op locaties waar het beheer van openbare is overgedragen aan bewoners. Dit is vastgelegd in een overeenkomst “bewoners beheren buurt”.

Naast de regels geldt in het algemeen dat ouders soms erg bezorgd zijn over de veiligheid van hun kinderen. We raden daarom aan om met de ouders/begeleiders in gesprek te gaan over de verhouding tussen risico’s en veiligheid en het belang van leren omgaan met risico’s.

Zelfbeheer formele speeltoestellen die onder het WAS vallen

Onder zelfbeheer verstaan we dat een of meerdere initiatiefnemers een speeltoestel willen plaatsen en in beheer (en onderhoud) nemen. Het is belangrijk om goede afspraken te maken over wie waarvoor verantwoordelijk is en wie wat betaalt. We zien dit soort initiatieven graag van de grond komen en dit faciliteren waar mogelijk.

In voorkomende gevallen maken we schriftelijke afspraken tussen de gemeente (IBOR) en de “zelfbeheerder(s)”. Dit is maatwerk waarbij het belangrijk is dat we concrete afspraken maken over de veiligheid van de speeltoestellen. Ook moet duidelijk zijn wie wat betaalt.

Hoofdstuk 2.

Wat willen wij in Oss

Wat willen wij in Oss

Buiten spelen kan overal. In de achtertuin, op de stoep, in de brandgang, op een grasveldje. In de autoluwe woonstraten met natuurplantsoenen, pleinen, parken en op de aangelegde speeltuinen en trapveldjes. De stad zelf heeft met haar buitengebied en Herperduin ook indrukwekkende achtertuinen.

2.1 AMBITIE

Onze ambitie is dat Osse kinderen gezond en gelukkig zijn. Spelen is hiervoor van essentieel belang.

De gemeente Oss wil met het speelruimtebeleid bereiken dat kinderen en jongeren vaak, goed en veilig in de openbare ruimte kunnen spelen of verblijven. Dat ruimte divers en uitdagend is. We willen variatie in het aanbod. We willen minder reguleren en meer ruimte voor het informele aspect van buitenspelen.

OSSE SPE(E)LRREGELS

1. Kinderen verblijven zo veilig mogelijk in de openbare ruimte.
2. Speelruimten zijn uitdagend en divers.
3. Ruimte voor spel en eigen initiatief.
4. Er zijn voldoende natuurlijke speelplekken in de stad, iedere wijk biedt ruimte aan natuurlijk spelen.

2.2 VISIE OPENBARE RUIMTE

Op 20 juni 2013 is de visie openbare ruimte vastgesteld door de Raad van de gemeente Oss.

Deze visie uitgewerkt in een leidraad voor de inrichting van de openbare ruimte. (oktober 2015) Hierin staat het volgende over spelen en ontmoeten.

SPELEN EN ONTMOETEN

De dorpsbewoners ontmoeten elkaar in het Dorpshuis, de kerk en pastorie, bij de school, bij de lokale verenigingen én in de openbare ruimte. Juist het informele, spontane ontmoeten past bij een dorp. De inrichting van de openbare ruimte moet hier ruimte voor bieden. Een ruime opzet, veel groen, informeel. Dat maakt het dorps.

Kinderen spelen in de dorpen veel in de tuinen en op erven. In de dorpen hebben de huizen over het algemeen grotere tuinen dan in het stedelijk gebied. In het buitengebied spelen de kinderen op de erven en weilanden bij de boerderijen. De verkeersdruk is in de meeste dorpen laag, waardoor spelen op straat mogelijk is. De losse, groene structuur van dorpen biedt ook voldoende mogelijkheden voor speelaanleidingen. Dit wil niet zeggen dat in de dorpen geen speeltuintjes met speeltoestellen nodig zijn. We zetten naast formeel ingerichte speelplekken ook nadrukkelijk in op speelaanleidingen en natuurlijk spelen. De hoeveelheid formeel ingerichte speelplekken willen we beperken

(er is ook niet altijd ruimte voor formele speelplekken). Samen met bewoners zal gekeken worden naar de meest gebruikte en kansrijke plekken.

De natuur en het landschap zijn ook geweldige speelplekken. De natuur en het landschap zitten vol speelaanleidingen. Denk aan bloemen plukken, kikkervisjes vangen, in bomen klimmen, hutten bouwen, zandkastelen bouwen, pootje baden, rollen in het gras, etc. De gemeente Oss heeft een prachtig uitloopgebied voor al haar inwoners. Aan de noordzijde ligt de Maas met daar aan vast fantastische plekken als de Lithse Ham, de Hemelrijksche Waard en Keent. Aan de zuidzijde ligt De Maashorst. Belangrijke Osse parels in De Maashorst zijn Herperduin en de Landerij VanTosse. Bij de natuurpoort Herperduin komt in 2016 een grote natuurspeelplaats in het bos.

KANSEN/OPGAVE

- Minder formele speelplekken, maar meer natuurlijk spelen en speelaanleidingen.
- Openbare ruimte die ruimte biedt voor informeel ontmoeten en spelen.
- Benutten natuur en landschap voor spelen en ontmoeten.
- Realisatie natuurspeelbos bij natuurpoort Herperduin. speelaanleidingen.

2.3 NATUURLIJK SPELEN

Zoals in de visie openbare ruimte staat willen we, waar het kan, meer natuurlijke speelplekken in de directe leefomgeving van kinderen maken zodat zij hun eigen spel kunnen spelen. Ook in de routekaart groen-blauw natuur van de gemeente Oss staat opgenomen dat we natuurlijk spelen bevorderen waar mogelijk is. Door de openbare ruimte eenvoudig in te richten en bespeelbaar te maken. Een boomstam of een groen trapveldje. Maar ook een paar tegels waarop gehinkeld kan worden. Het maakt de totale openbare ruimte groener, ruimer en biedt meer spelprikkel. Uit onderzoek blijkt dat een groene openbare ruimte voor een gemeente veel positieve effecten kent.

Groen kan bijdragen aan:

1. De kwaliteit van de natuur en biodiversiteit in de stad en in het algemeen.
2. Een toename van toerisme en recreatie.
3. Verbetering van de fysieke gezondheid: afname klachten aan de luchtwegen, minder stress, toename van beweging en sport.
4. Welzijn: stimuleert ontspannen, vergemakkelijkt sociale contacten.
5. Leefbaarheid van de wijken: mensen vinden elkaar in de wijk en een toename van verantwoordelijkheidsgevoel voor de omgeving.
6. Economie: imago, aantrekkelijkheid voor wonen en bedrijfsvestiging en binding bewoners aan karakteristieke leefomgeving!

¹ I.E. Salverda en J. Vreke,; Alterra-rapport 1356: 'Potenties van groen! De invloed van groen in en om de stad op overgewicht bij kinderen en op het binden van huishoudens met midden- en hoge inkomens aan de stad.' Wageningen, 2006

Daarom willen we traditionele speelplekken in de wijk (waar mogelijk) vervangen door meer natuurlijke speelplekken. Of door nieuw in te richten ruimte natuurlijk en anders in te richten. Bijvoorbeeld door een fietsbultje of een oude boomstam. Dit is maatwerk.

In de stad werkt het goed om natuur te koppelen aan ingerichte speeltoestellen. De speeltoestellen trekken. Het Cruijff court in Schadewijk is een goed voorbeeld.

Deze inrichtingen kenmerkt zich door combineren. Het combineren van voorzieningen voor verschillende doelgroepen en het combineren van speelaanleidingen. En dat alles zoveel mogelijk in één ontwerp. Dat willen we meer zien in Oss.

2.4 VOLDOENDE INFORMELE EN FORMELE SPEELRUIMTE

Hoeveel informele speelruimte er nodig is, is moeilijk te bepalen. Het gaat niet alleen om de hoeveelheden en oppervlaktes van grasvelden, struiken, bomen, pleinen, stoepen en water. Het gaat ook om de variatie, de bruikbaarheid en de veiligheid daarvan. Op basis van onderzoek en ervaring heeft Ingenieursbureau OBB, specialisten in speelruimte, richtlijnen ontwikkeld voor informele en formele speelruimte voor kinderen en jeugd (zie bijlage 1). Op basis van leeftijd kunnen specifieke eisen en wensen gekwantificeerd worden. Deze richtlijnen kunnen we gebruiken om te bepalen of er voldoende informele speelruimte is. Echter dit blijft maatwerk.

2.5 AANTREKKELIJKE, UITDAGENDE EN NATUURLIJKE SPEELRUIMTE

We willen dat de speelruimte aantrekkelijk, uitdagend en natuurlijk is ingericht. Dat geldt voor zowel de informele als de formele speelruimte. Daarom stellen we een aantal spelregels op:

- Als er (her)inrichting of groot onderhoud van de openbare ruimte plaatsvindt verbeteren we zowel de informele als formele speelruimte. Als de formele speeltoestellen aan vervanging toe zijn vervangen we deze.
- Routes van en naar voorzieningen in de breedste zin, zijn herkenbaar en laagdrempelig. Daardoor is het eenvoudig en leuk om op pad te gaan en zijn er onderweg rustpunten.
- Centrale speelplekken zijn zo aantrekkelijk ingericht dat ze uitdaging bieden aan meerdere behoeftegroepen. Daarbij is veel aandacht voor samen spelen en bewegen, ook met minderheidsgroepen en er zitten natuurlijke speelaanleidingen in.
- We geven in overleg met de buurt een meer natuurlijke inrichting aan nieuwe speelplekken en zetten daar waar logisch en mogelijk groen ook nadrukkelijk in als speelruimte.
- Kleine plekken worden in overleg met de buurt zo ingericht dat ze een speel- en ontmoetingsaanleiding vormen met buurteigen karakter.
- Uitwisseling van speeltoestellen tussen buurten behoort tot de moge-

lijkheid om speelruimte weer meer passend te krijgen bij de leeftijdsopbouw in de buurt.

- Kinderen met een beperking moeten ook samen met anderen kunnen spelen. Dit vraagt in voorkomende gevallen om maatwerk.
- Waar mogelijk maken schoolpleinen en sportvelden in de toekomst ook deel uit van de speelruimte. Hiertoe zullen we in overleg treden met verschillende schoolbesturen en sportverenigingen en stellen we samen spelregels op.
- We gebruiken de normen uit 'Het handboek Veiligheid van Speelvoorzieningen' bij de inrichting van speelplekken.
- Ervaringen geven inzicht in hoe een speelplek functioneert. Deze informatie gebruiken we bij het (her) inrichten van een speelplek.

2.6 INSTANDHOUDEN VAN VEILIGE FORMELE SPEELRUIMTE

We zorgen voor een veilige en goed onderhouden speelruimte.

Daarom:

- Zorgen wij voor tijdig en goed onderhoud en vervanging van speel-, sport- en ontmoetingsruimte.
- Bekijken we bij vervanging van speeltoestellen en herinrichtingen van speelplekken het totaalbeeld (= eerlijke en evenredige verdeling) van wanneer, wat, waar nodig is en voor welke doelgroep.
- Stimuleren we bewoners om en ondersteunen we bij het invullen van beheer en onderhoudstaken (Bewoners Beheren Buurt).
- Voldoen we aan de wettelijke veiligheidseisen t.a.v. speelvoorzieningen.
- Stemmen we onderhoud af op de gemiddelde levensduur tenzij er eerder onderhoud nodig is in verband met de veiligheid.
- Voegen we nieuwe speelruimte alleen toe met beheerbudget.

2.7 BEWEGINGSPLEKKEN VOOR OUDEREN

We stimuleren op plekken waar relatief veel senioren verblijven (verzorgingstehuizen of bejaardenwoningen) voorzieningen waar senioren behoefte aan hebben. Een andere mogelijkheid is beweegtuintuin bij een verzorgingshuis. De beweegtuintuin biedt aan mensen ouder dan 65 jaar een beweegprogramma waarbij aandacht is voor eventuele beperkingen. Op deze manier kan men op een gezellige manier in de buitenlucht werken aan conditie, lenigheid en stabiliteit bij het bewegen. En de kleinkinderen kunnen er tijdens bezoeken aan opa en/of oma spelen. Een voorbeeld is de beweegtuintuin bij de wellen in Oss.

2.8 SPELEN OP SCHOOLPLEINEN

De gemeente heeft een wettelijke taak op gebied van onderwijshuisvesting. Wij zijn verantwoordelijk voor nieuwbouw, vervangende nieuwbouw of grootschalige renovatie en permanente en tijdelijke uitbreiding van het primair, voortgezet en het speciaal onderwijs. Bij een school hoort ook een buitengebied of speelplaats te worden aangelegd. De eerste inrichting bij een nieuwe school - verharding, groen, speeltoestellen en afscheiding – is voor rekening van de gemeente. Daarna is het onderhoud, beheer en vervangingsinvesteringen van verharding, groen, speelvoorziening en erfafscheiding voor het schoolbestuur.

Schoolgebouwen en speelplein voor het primair, voortgezet en het speciaal onderwijs zijn het (juridische) eigendom van het schoolbestuur. Uitzondering hierop zijn Multi-Functionele Accommodaties (MFA's), zoals de Horizonscholen en de Koppelinck in Geffen. Deze zijn vooralsnog het juridische eigendom van de gemeente Oss. Met schoolbesturen die scholen hebben in een MFA wordt in een bruikleenovereenkomst de verantwoordelijkheid voor het onderhoud, beheer en vervanging van speeltoestellen overgedragen.

Wij stellen voor schoolpleinen te betrekken in het nieuwe speelruimtebeleid (zie hoofdstuk 3). Indien mogelijk krijgt een schoolplein een buurtfunctie.

Schoolbesturen hebben het mandaat om te beslissen of hun schoolplein openbaar toegankelijk wordt buiten schooltijden. Indien een schoolbestuur mee willen werken aan een het realiseren van een openbaar toegankelijk school- en speelplein, worden er afspraken gemaakt over het onderhoud, beheer en vervanging van het gehele school- en speelplein. De voorwaarden worden opgesteld door IBOR.

Op termijn zullen hierdoor in de gemeente Oss twee verschillende typen schoolpleinen ontstaan:

1. openbare schoolplein met of zonder erfafscheiding of met een open poort;
2. schoolpleinen die alleen tijdens schooltijden toegankelijk zijn.

1. Openbaar schoolplein

Openbare schoolpleinen kunnen met of zonder erfafscheiding worden aangelegd. Bij de huidige Horizonschool de Metoor in de wijk Krinkelhoek is bijvoorbeeld sprake van een openbaar speelplein zonder erfafscheiding. Indien voor deze variant wordt gekozen, ligt de eindverantwoordelijkheid van het beheer bij de afdeling IBOR en dragen schoolbesturen middelen over aan IBOR voor het onderhoud van het gehele schoolplein, het gaat over het beheer en de vervanging van:

- de toestellen en de ondergrond;
- het groen;
- de verharding;
- afrasteringen;
- Enzovoort.

De aansprakelijkheid ligt in dit scenario bij de gemeente.

2. Gesloten speelpleinen.

Een tweede scenario is een speelplein met een erfafscheiding dat alleen tijdens schooltijden toegankelijk is. In dat geval ligt de verantwoordelijkheid voor onderhoud, beheer, vervangingsinvesteringen en aansprakelijkheid bij het schoolbestuur.

Financiële paragraaf

Vastgoed onderzoekt welke schoolbesturen de schoolterreinen over willen dragen en brengt de arealen in beeld. De mate van openbaarheid – wel of geen erfafscheiding en wel of niet openbaar toegankelijk - moet in overleg tussen de school en de buurt worden bepaald. Hierbij kunnen de wijk- en dorpsraden en het opbouwwerk van OnsWelzijn een ondersteunde rol spelen.

Onder de juiste voorwaarden (op tijd erbij betrokken, geven van gedoseerde verantwoordelijkheid, nakomen van afspraken enz) neemt ook het toezicht buiten de schooltijden toe bij een openbaar schoolplein. Daardoor zal er minder vandalisme en overlast zijn. Omwonenden, (buurt)verenigingen, oudere jeugd en politie kunnen zorgdragen voor toezicht.

IBOR berekent op basis van kengetallen welke financiën er voor het toekomstige onderhoud en vervanging moeten worden overgedragen. Na vaststelling van de beleidsnotitie zullen de afdelingen Vastgoedmanagement en IBOR een implementatieplan opstellen en de financiële consequenties in beeld brengen en deze aan de raad voorleggen. Zijn deze financiële middelen niet toereikend, dan blijft beheer en onderhoud van het schoolplein bij het betreffende schoolbestuur.

Hoofdstuk 3.

De bespeelbare openbare ruimte

De bespeelbare openbare ruimte

Voor een bespeelbare openbare ruimte hanteren we een aantal uitgangspunten: spreiding en inrichting van formele speelplekken, nieuwe verdeling van speelplekken en het idee 'meer met minder'. Daarbij gaan we ervan uit de speelruimte veilig, uitdagend en divers is, voor verschillende doelgroepen. Er moet voldoende ruimte zijn voor spel en initiatief. Tenslotte willen we niet alle ruimte definiëren zodat er plaats is voor informele speelruimten.

3.1 SPREIDING EN INRICHTING

We kijken kritisch naar de spreiding en de inrichting van formele speelplekken, zowel bestaande als nieuw aan te leggen plekken. Op dit moment zien we in sommige wijken relatief veel formele speelplekken. Als we deze hoeveelheid bekijken vanuit de eerder geadviseerde richtlijnen van afstand tot een speelplek is dat aantal te verklaren. Echter, het aantal speelplekken blijkt te hoog om een trekkersfunctie te hebben. De kinderen uit de buurt kunnen zich 'verdelen' over te veel locaties, waardoor de kans dat ze samen gaan spelen kleiner wordt. Het centraliseren van grote spel- en ontmoetingsvoorzieningen is een goede manier om de parken en de speelplekken aantrekkelijk en levendig te houden. Daarmee stimuleren we dat kinderen informele plekken in de openbare ruimte gaan gebruiken om te spelen. Op de grote speelplekken is de controle onderling groter. We vergroten daarmee de sociale veiligheid. Maar we behouden ook kleinere speelplekken zodat de kleinere kinderen ook aan bod komen en niet ondergesneeuwd raken in hun spel.

In de spreiding van speelplekken zien we verschil tussen de dorpen en de stad Oss. Dat zal zo blijven omdat er over het algemeen meer informele speelplekken zijn in de dorpen. Bijvoorbeeld trapveltjes.

3.2 NIEUWE INDELING VAN DE SPEELPLEKKEN

Als we opnieuw kijken naar loopafstanden versus speelvoorzieningen binnen Oss levert dat een schaalvergroting op. Daarmee kunnen we opnieuw naar de indeling van formele speelplekken kijken. We benoemen de vier niveaus waar we naar kijken:

STRAATNIVEAU - op straatniveau vind je speelprykkels. Deze zijn niet bewust geplaatst om mee te spelen maar ze zijn er gewoon. Bijvoorbeeld stoepranden.

BUURTNIVEAU - formele speelplekken vind je op buurtniveau, ingericht met spelaanleidingen of toestellen. De uitstraling varieert, afhankelijk van de keuze van materialen (van natuurlijk tot industrieel). Leeftijdsgroep is zoveel mogelijk gemixt of onbepaald.

WIJKNIVEAU - dit is vaak de traditionele ingerichte speelplek op een aanzienlijk terrein, met (natuurlijke) speeltoestellen die meerdere doelgroepen aanspreken en het mixen van deze doelgroepen bevordert. Goede

voorbeelden: Park Waterlaat of de Asterstraat. Daar zijn meerdere sport- en spelvormen geclusterd. Langs het spoor in de Vogelwijk is een ruim terrein met elementen van natuurlijk spelen en openbaar groen.

STADOVERSTIJGEND - hier komen ook kinderen van andere wijken, gemeenten. De speeltuin Elckerlyc is hier een goed voorbeeld van. Hij is weliswaar groots en met beheer en toegangsprijs, maar wel een erg goed voorbeeld van een zeer aantrekkelijke speeltuin waarvoor mensen bereid zijn een afstand te overbruggen. Ook het NME-centrum en de Herperduin zijn goede voorbeelden.

Soorten speelplekken

Speelplekken mogen er anders uitzien en hoeven niet meer op elkaar te lijken. En een grote diversiteit in sfeer en inrichting van de speelplekken per wijk. Er zijn verschillende soorten speelplekken.

- Traditioneel (buurniveau) Traditionele speeltoestellen met speelfuncties als wippen, schommelen, klimmen enz. geschikt voor leeftijden 0 tot 6 jaar, 6 tot 12 jaar, of een combinatie van beiden.
- Modern (wijkniveau) Speelplekken op zichtlocatie of op locaties met een hoge speeldruk, zoals schoolpleinen, of locaties waar meer vandalisme verwacht wordt. Deze speelplekken zijn geschikt voor leeftijden 0 tot 6 jaar, 6 tot 12 jaar, of een combinatie van beiden.
- Natuurlijk (wijkniveau) Speelplekken in groene randen om de stad, speelbossen of andere meer natuurlijke en ruimtelijke locaties. Deze speelplekken zijn voor de doelgroep van 4 tot 12 jaar. Hier ligt de nadruk op speelprykkels en speelaanleidingen in de natuur. Bijvoorbeeld stapstenen, boomstammen, zwerfkeien, hoogteverschillen.
- Sport (wijkniveau) Trapvelden, basketbalvelden, skate-plekken gericht op de doelgroep van 8 tot 18 jaar. Veelal uitgevoerd in robuuste materialen.
- Jongeren ontmoetingsplaats (JOP) (wijkniveau) Ontmoetings- en verblijfsplek voor jongeren (12+) , vaak geplaatst aan de rand van de wijk op een zichtlocatie, want zien-en-gezien-worden is belangrijk. Het JOP beleid is in september 2014 geëvalueerd. In het evaluatierapport zijn conclusies en aanbevelingen opgenomen die leidend zijn voor het JOP beleid.
- Openbaar maken van schoolpleinen (wijkniveau) Als een schoolplein openbaar gemaakt wordt is er sprake van dubbel gebruik. De speelplaats voor de onderbouw is vaak moeilijk, deze moet afgesloten kunnen worden. De bovenbouw speelplaats voor 6 tot 12 jaar is geschikt en zeer de moeite waard. Vooral in de kernen. Wanneer een schoolplein openbaar gemaakt wordt en moeten we afspraken maken over het onderhoud, beheer en vervanging van het gehele school en speelplein.

- Beweegtuinen (buurtniveau) We moeten onderzoeken of hier behoefte aan is.

De veranderde verdeling tussen doelgroepen en soorten speelplekken houdt natuurlijk niet in, dat we alle bestaande functionerende speelplekken meteen om gaan vormen.

3.3 MEER MET MINDER

We zoeken in dit beleidsplan hoe we op vele fronten naar meer voor minder gaan;

- Meer speelruimte met minder objecten en kosten (aanleg en beheer).
- Meer kwaliteit met minder inspanning.
- Meer bemoeienis van bewoners en minder van de gemeente.
- Meer creativiteit met minder materialen.

Natuurlijk verliezen we niet uit het oog dat de openbare ruimte niet overal evenveel speelprikkels biedt. Bijvoorbeeld in de groene randen om de stad waar bosjes en slootjes zijn vinden we speelprikkels genoeg. In stadse omgevingen werkt dit niet.

3.4 WE WILLEN ZIEN...

... dat kinderen de openbare speelruimte gebruiken als middel om vrij en creatief te spelen. Het is onmisbaar voor een gezonde lichamelijke en geestelijke ontwikkeling. Het draagt bij aan zelfstandig worden en aan goed samenleven. We willen mogelijk maken dat kinderen in en met de natuur spelen, ravotten, klimmen, struinen, hutten bouwen. We zoeken naar mogelijkheden om zelfgebouwde hutten zoveel mogelijk intact te laten. We zien óók de stoep als speelruimte.

We zien de openbare ruimte als plek waar jongeren en adolescenten verblijven, sporten en elkaar ontmoeten. Ook voor hen is het een plek om te leren en te proberen, en een plek om eenvoudigweg te zijn.

We geven de voorkeur aan speelruimte die natuur toevoegt aan de openbare ruimte. We richten onze aandacht op informele speelplekken, van plantsoenen, trapveldjes zonder doeltjes tot wildernis. Laat in de natuur en rommelruimte bestaan en ontstaan, het zijn weergaloze speelplek-

'Je kunt het rondscharrelen van kinderen nu eenmaal niet zo regelen dat alle problemen voorkomen worden. De oplossing zit in veel gevallen niet zozeer in het opstellen van nog meer, nog betere regels, maar in het tegendeel. Nederland kan wel wat ontstemmingsplannen gebruiken. Er is een schrijnende behoefte aan stukjes onland waar niemand van weet waartoe ze dienen en van wie ze zijn. Ruijge bosschages liefst, of sloten met smalle, gladde plankjes erover. Sperwers in de dakgoot en paddestoelen tussen de tegels. Dat vereist (bestuurlijke) moed om los te laten, om rommelmarges te accepteren en om af en toe iets fout te laten gaan.'

Richard Louv, 'Het laatste kind in het bos' pag. 11, inleiding van Thomas van der Slobbe

ken. Natuurlijke informele speelplekken die bijna in de openbare ruimte opgaan. Daarmee verrijken we het ecosysteem, het groene aanzicht en de leefbaarheid van de stad. De plekken in de natuur waar niet kan worden gespeeld vanwege de flora en fauna worden gerespecteerd. De speelruimte moet uitnodigend zijn.

3.5 WAT WILLEN WE DOEN IN 2016-2020

We grijpen natuurlijke momenten aan waarop we dit beleid vorm geven in concrete projecten. In veel gevallen is er noodzakelijk groot onderhoud, een herinrichting, een nieuwe inrichting of een veranderde vraag.

Als we in een buurt of wijk iets gaan veranderen aan een speelplek of er komt een nieuwe speelplek vragen we de betrokken omwonenden om mee te denken en ons te voorzien van hun ideeën en zij doen mee met de invulling en beheer van de speelplekken. Het is dus een gezamenlijk besluit waarbij de gemeente de randvoorwaarden vaststelt en de stem van de bewoners sterk meeweegt bij de inrichting. Betrokkenheid bij de invulling van speelruimte in hun eigen leefgebied zorgt ervoor dat mensen de voorzieningen gaan waarderen, gebruiken en zich er verantwoordelijk voor voelen. En dan wordt het geld goed besteed.

Hoofdstuk 4.

Financiën

Keuzes en consequenties

In de gemeente Oss zijn in totaal 238 speelplekken. Daar staan in totaal 1150 speeltoestellen.

4.1 ALGEMEEN

In juni 2014 heeft “Speeltopveilig” een hoofdinspectie uitgevoerd. Door de inspectie hebben we in beeld wat er in de openbare ruimte staat aan speeltoestellen en hoe het gesteld is met de veiligheid van de speeltoestellen. Voor alle speeltoestellen hanteren we afschrijvingstermijn van 13 jaar. Voor sporttoestellen hanteren we een afschrijvingstermijn van 20 jaar. Als vervangingswaarde is uitgegaan van de actuele vervangingswaarde of de oorspronkelijke aanschafwaarde plus 25%. De jaarlijkse inspecties zijn leidend voor de daadwerkelijke vervanging. Hieruit moet blijken welke speeltoestellen vervangen moeten worden omdat deze onveilig zijn of dat deze niet meer aansluiten bij de wensen van de gebruiker(s). Deze werkzaamheden zijn opgenomen in de “dode elementen- bestekken”. Er dient ieder jaar een (verplichte) hoofdinspectie plaats te vinden.

4.2 FINANCIËEL OVERZICHT

Kengetallen speelruimte:

- Totaal 239 speelplekken
- Totaal 1409 speeltoestellen
- Totaal 616 speelondergronden

In de programmabegroting 2012 is in het kader van de bezuinigingsopgave het budget voor speelruimte structureel met € 50.000 verlaagd, te realiseren door verminderen van het areaal speelruimte (aantal speelplekken en speeltoestellen) en waar mogelijk uitstel van vervangingsinvesteringen.

Het beschikbaar budget voor speelruimte is:

€ 342.500 voor dagelijks beheer en onderhoud bestaande uit: jaarlijkse hoofdinspectie (1x), veiligheidsinspectie (4x/jr), zwerfafval speelondergronden, ledigen afvalbakken, onkruidvrij maken speelondergronden, terug brengen zand/schors uit zand/schorsbakken, meubilair aanbrengegen, schoonmaken en herstellen, onderhoud afrastering en onderhoud speeltoestellen.

€ 242.796 voor vervanging van speeltoestellen en ondergronden. Deze vervanging wordt per 2017 gekapitaliseerd (BBV voorschrift). Kapitaallasten worden inzichtelijk in de exploitatiebegroting.

Het beschikbaar budget is voldoende om invulling te geven aan het speelruimtebeleid binnen de gestelde kaders in dit speelruimtebeleid.

Hoofdstuk 5.

Communicatie

Communicatie

Het inrichten van speelruimte heeft direct impact op de leefomgeving. Het is daarom van belang om met inwoners te communiceren over de inrichting van een speelterrein. Zeker als het om meer ingrijpende maatregelen gaat. Met goede communicatie vergroten we het draagvlak bij de omwonenden.

Beleidskeuze ten aanzien van communicatie:

- We betrekken omwonenden bij de inrichting van een formele speelruimte.
- We geven randvoorwaarden mee voor de inrichting van een speelplek.
- We geven de omwonenden inspraak bij de keuze van de speelelementen.
- We plaatsen in overleg met de omwonenden speelprikkels in de omgeving.
- We overleggen met omwonenden waar verantwoordelijkheden liggen bij speelaanleidingen die door bewoners zijn gemaakt.
- We betrekken bewoners bij het beheer van de speelplekken.
- We geven bewoners ruimte om zelf verantwoordelijkheid te nemen in beheer en onderhoud van speelruimte (zelfbeheer).

Hoofdstuk 6.

Bijlagen

Bijlagen

RICHTLIJNEN BEREKENEN SPEELRUIMTE

Op basis van onderzoek en ervaring heeft Ingenieursbureau OBB, specialisten in speelruimte, richtlijnen ontwikkeld voor informele speelruimte voor kinderen en jeugd. Op basis van leeftijd kunnen specifieke eisen en wensen gekwantificeerd worden.

OBB heeft ook een tabel met richtlijnen ontwikkeld voor formele speelruimte. De richtlijnen van OBB voor de spreiding van de formele speelplekken houden rekening met de demografische opbouw van een wijk en geven invulling aan de basiskwaliteit van speelruimte. De hoeveelheid kinderen, jeugdigen en jongeren bepaalt hoe vaak een speelplek gebruikt wordt. Tabel 2 geeft een overzicht van de richtlijnen. Hoewel speelplekken binnen de actieradius kunnen vallen zijn de speelplekken achter een barrière niet bereikbaar. Drukke wegen waar meer dan 2500 voertuigbewegingen per dag zijn, merken we aan als barrière. Bij het toepassen van de richtlijnen bepaalt de omvang van de aanwezige doelgroep binnen de actieradius, plus de hoeveelheid informele speelruimte en de barrières of er een formele speelplek noodzakelijk is.

RICHTLIJNEN VOOR NORMEN INFORMELE SPEELRUIMTE

OBB	KINDEREN 0-5 JAAR	JEUGDIGEN 6-11 JAAR	JONGEREN 12-18 JAAR
Omvang	20 m ² / kind	100 m ² / 5 kind	1 plek / 15 jongens
Ligging	aangrenzend aan woningen	eind van de straat	in eigen buurt
Invulling	stoep en gras	50% stoep en pleintjes 50% gras en struiken	“op straat”
Speelwaarde	leren fietsen en skaten, rommelen, fantasiespel (koken, hutje). stoepkrijten, in zon / schaduw zitten	verstoppertje, speurtocht door wijk, touwspringen, balletje trappen, kastanjes zoeken, hut bouwen	elkaar ontmoeten, zitten kletsen, chowen, competitie, kijken naar voorbijgangers; brommertje en fiets
Verkeer	woonerf verkeersarm	30 km zone verkeersluw	niet op de rijbaan
Bedreiging	hondenpoep, afval, prikstruiken en giftige beplanting	hondenpoep, afval sierplantsoen	n.v.t.

Formele speelruimte wordt gezien als een aanvulling op de aanwezige informele speelruimte. Met behulp van een beslisboom kan een keuze worden gemaakt of er veel of weinig formele speelruimte moet worden aangelegd. Ieder kind, jeugdige en jongere heeft evenveel recht op deze formele speelruimte. Er moet dus een evenredige verdeling van voor-

zieningen zijn over de leeftijdsgroepen en wijken en dorpen. Bovendien willen kinderen voldoende keuzevrijheid hebben in waar ze gaan spelen. Afwisseling in soort plekken, traditioneel of meer natuurlijk, is dus gewenst tussen verschillende plekken binnen een wijk of dorp.

RICHTLIJNENE VOOR NORMEN FORMELE SPEELRUIMTE

OBB	KINDEREN 0-5 JAAR	JEUGDIGEN 6-11 JAAR	JONGEREN 12-18 JAAR
Actiradius	100 m	300 - 400 m	1.000 m
verzorgingsgebied	3 hectare	50 hectare	300 hectare
aantal woonachtige binnen actiradius	15 - 30	55 - 70	85 - 100
niveau	woonstraat / blok	buurt	wijk / stad
Oppervlakte	100 m ² - 500 m ²	500 - 2.000 m ²	1.000 m ²
Voorzieningen	3 toestellen 3 speelprykkels bank & afvalbak	3 toestellen 4 speelprykkels bank & afvalbak	4 toestellen 4 speelprykkels bank & afvalbak

Een “veilige woonwijk” is de afstand waarbinnen kinderen zelfstandig en veilig een speelvoorziening kunnen bereiken. In Oss passen we de volgende normen toe:

- Voor kinderen tot 6 jaar houden we een veilige en bereikbare afstand van ongeveer 200 meter aan.
- Voor kinderen van 6 t/m 12 jaar houden we een veilige en bereikbare afstand van ongeveer 400 meter aan.
- Voor jongeren van 12 t/m 18+ houden we een afstand van >dan 800 meter aan.

Deze normen dienen als richtlijn en zijn niet wettelijk verplicht.

De beslisboom kunnen we toe passen op wensen en verzoeken van bewoners. Maar ook bij renovatie/herinrichting van bestaande of inrichtingsplannen voor nieuwe openbare ruimte. Bij het toepassen van de richtlijnen kijken we eerst of en waar speelruimte gecentraliseerd kan worden aangeboden. Als er een tekort aan formele speelruimte is, kijken we of plekken in eigendom van derden (bijv. woningbouwcorporaties) of semiopenbare speelruimte (bijv. schoolpleinen) onderdeel uit kunnen maken van het basisvoorzieningsniveau.

